

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
САДІВНИЦТВА**

Кафедра рослинництва

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ВАГРОНОМІЇ

**Методичні вказівки
для проведення лабораторно-практичних занять
для здобувачів вищої освіти спеціальності 201 Агрономія
денної форми навчання
ступеня вищої освіти «Доктор філософії»
факультету агрономії**

Умань 2022

Методичні вказівки для проведення практичних занять для здобувачів вищої освіти спеціальності 201 Агронімія денної форми навчання ступеня вищої освіти «Доктор філософії» факультету агронімії – Умань: Редакційно-видавничий відділ УНУС, 2022. – 25 с.

Укладачі: доктор с.-г. наук, професор С.П. Полторецький, кандидати с.-г. наук, доценти Л.М. Кононенко, Н.М. Полторецька, В.С. Кравченко, С.О. Третьякова, доктор філософії, старший викладач В. В. Яценко.

Рецензент: доктор сільськогосподарських наук, професор В.В. Любич

Відповідальний за випуск: доктор філософії, ст. викладач В.В. Яценко.

Методичні вказівки розглянуто і схвалено на засіданні кафедри рослинництва (протокол №11 від 30 серпня 2022 р.)

Схвалено науково-методичною комісією факультету агронімії УНУС(протокол №1 від 30 серпня 2022 р.)

© С.П. Полторецький, Л.М. Кононенко,
Н.М. Полторецька, В.С. Кравченко,
С.О. Третьякова, В. В. Яценко, 2022 р.
©УНУС, 2022 р.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Мета проведення практичних, семінарських та лабораторних занять з навчальної дисципліни «*Інформаційні технології в агрономії*» – це закріплення та поглиблення теоретичних знань здобувачів наукового ступеня - доктор філософії за спеціальністю агрономія, одержаних під час вивчення лекційного матеріалу та рекомендованої літератури, а також формування вмій і навичок їх практичного застосування.

Завдання практичних, семінарських та лабораторних занять полягають в ознайомленні з законодавчими актами і нормативними документами, базовими основами володіння теоретичними і практичними знань щодо використання сучасних інформаційних технологій в галузі наукових досліджень за напрямком спеціальності та вирішення завдань у сфері регулювання правовідносин, пов'язаних з інтелектуальною власністю.

У результаті проведення практичних, семінарських та лабораторних занять здобувачі повинні **знати** теоретичні основи використання інформаційних технологій в науці та освіті; методи отримання, обробки, зберігання та представлення наукової інформації з використанням сучасних інформаційних технологій; основні можливості використання інформаційних технологій у наукових дослідженнях; основні напрями та тенденції розвитку новітніх інформаційних технологій; основні методи роботи з ресурсами Інтернет; основні поняття і категорії в сфері правового регулювання інтелектуальної власності; основні нормативні правові акти у сфері правового регулювання інтелектуальної власності; роль і значення результатів інтелектуальної діяльності в сучасному суспільстві, особливості використання інтелектуальної власності у цивільному обігу і порядок введення об'єктів інтелектуальної власності підприємства в господарський обіг; основні інститути права інтелектуальної власності: авторське та суміжні права; патентне право; право на селекційні досягнення; право на топологію інтегральних мікросхем; право на секрет виробництва (ноу-хау); право на використання результатів інтелектуальної діяльності в складі єдиної технології; законодавство про захист прав на результати інтелектуальної діяльності; основні способи використання інтелектуальної діяльності як додаткового джерела фінансових ресурсів господарюючих суб'єктів; види відповідальності за порушення прав на результати інтелектуальної діяльності.

Після проведення практичних, семінарських та лабораторних занять здобувачі повинні **вміти** застосовувати у науковій діяльності інформаційні та комунікаційні технології, бібліографічні, реферативні бази даних і знань, наукометричні платформи для встановлення рівня світового та вітчизняного пріоритету наукової розробки; оперувати поняттями і категоріями права на результати інтелектуальної діяльності; визначати рівень винахідницької новизни та інноваційної привабливості отриманого наукового продукту; проводити патентний пошук, формувати ідеї досліджень, проводити реєстрацію, підготовку патентної, наукової та звітної документації; проводити реєстрацію авторських прав на отримані у результаті досліджень інтелектуальні продукти; захищати своє авторське право і суміжні права; розраховувати економічну вартість об'єктів права інтелектуальної власності.

До початку практичних, семінарських та лабораторних заняття здобувачі мають вивчити відповідний теоретичний матеріал за підручниками, конспектами лекцій та іншою рекомендованою літературою, ознайомитися зі змістом і порядком виконання практичної роботи з даної теми.

Виконання практичних, семінарських та лабораторних робіт оформлюється у вигляді письмового звіту і подається викладачеві для перевірки в кінці заняття. У звіті необхідно відмітити мету роботи, коротко викласти основні теоретичні положення і дати відповіді на контрольні запитання.

Оцінки, отримані здобувачем за окремі практичні, семінарські та лабораторні заняття, враховуються при виставленні підсумкової оцінки з навчальної дисципліни.

2. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ І ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Змістовний модуль 1.

«Інформаційні технології в наукових дослідженнях»

Практичне заняття № 1

«Пошукові системи. Бази даних наукової інформації»

Мета роботи: 1. Придбання навичок до роботи в із біологічними та аграрними науковими ресурсами (пошукові системи, бібліографічні та наукові бази даних) Інтернету.

Практичне завдання:

1. Провести пошук і накопичення наукової інформації за допомогою використання інформаційно-пошукових систем Google Scholar, ГЛОБОС, Science Tehnology, AGRIS, AGRO-PROM.RU, Math Search, БД CABI, Agro Web, AGRICOLA, AGROS.

2. Освоїти основні навички роботи у програмному середовищі *Microsoft Producer* (Microsoft Office Power Point, Microsoft Office Word, Microsoft Office Picture Manager).

3. Скласти наукову презентацію до своєї дисертаційної роботи.

Тестові завдання для перевірки знань:

1. До первинних джерел наукової інформації належать	1. Монографії 2. Енциклопедії 3. Дисертації 4. Періодичні видання
2. Базовими завданнями, які виконують пошукові системи, є	1. Індексування 2. Сканування 3. Визначення рейтингу 4. Все вище перераховане
3. Електронні бази даних наукової інформації включають	1. Бібліографічні (реферативні) бази даних 2. Бази цитувань (наукометричні бази) 3. Повнотекстові бази даних 4. Все вищеперераховане
4. Яким символом потрібно користуватися під час пошуку в базах даних, якщо закінчення пошукового слова може варіюватися (наприклад, computer, computers, computing)?	1. ! 2. ? 3. @ 4. *
5. Пошук з використанням логічних операторів знайде хоча б одне з ключових слів, або обидва, якщо в результатах пошуку є обидва, - з допомогою оператора:	1. And 2. Or 3. Not 4. And not

Практичне заняття № 2
«Платформа Web of Science. Пошук інформації. Аналіз отриманих результатів.
Профіль установи у Web of Science»

Мета роботи: 1. Придбання навичок в роботі з наукометричною базою даних Web of Science.

Практичне завдання:

1. Освоїти алгоритм пошуку та аналіз літератури у Web of Science:
 - оператори пошуку;
 - символи скорочення та заміни;
 - отримані результати: кількість, типи документів, розподіл за роками, отримані цитування, само цитування та їх аналіз, h-index
2. Визначити ключові установи, науковців, країни, що виконують роботи за певною темою, організації, що фінансували аналогічні дослідження.
3. Проведіть пошук іноземних статей, що опублікували більше робіт за темою дисертаційної роботи.
4. Збережіть перелік, оцініть видання.

Завдання для перевірки знань:

1. Що таке Web of Science?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Журнал, де необхідно опублікувати статтю для дисертації 2. Платформа з кількома базами даних 3. Сукупність видань з імпаکت факторами 4. Спеціалізована база
2. Що індексується в Web of Science Core Collection?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Лише наукові журнали 2. Журнали та монографії з природничих та суспільних наук 3. Журнали, монографії, матеріали конференцій після процедуру відбору
3. Які можуть бути причини відсутності результатів пошуку Web of Science Core Collection?	<ol style="list-style-type: none"> 1. У нас унікальні дослідження і більше ними ніхто не займається 2. Web of Science Core Collection не індексує суспільні науки 3. Для гуманітарних спеціальностей імпаکت фактор не розраховується, тому таких статей немає 4. Пошук українською неможливий 5. Помилка в терміні
4. В Web of Science Core Collection індексуються роботи написані лише англійською мовою?	<ol style="list-style-type: none"> 1. так 2. ні

Практичне заняття № 3

«Наукометрична база даних Scopus. Простий та розширений пошук у базі Scopus»

Мета роботи: 1. Придбання навичок в роботі з наукометричною базою даних Scopus.

Практичне завдання:

1. Провести простий пошук, пошук за автором, пошук за організаціями, розширений пошук
2. Освоїти оператори пошуку and, or, and not.
3. Провести пошук журналів за ISSN, назвою, видавництвом.
4. Знайти квартиль, процентиль журналу.
5. Проведіть пошук іноземних статей, що опублікували більше робіт за темою дисертаційної роботи.

Практичне заняття № 4

«Створення авторських профілів науковців та ідентифікаторів автора (Publons, ORCID, ResearchGate, Google Scholar)»

Мета роботи: Набуття навичок щодо роботи з ідентифікаторами автора (Publons, ORCID, ResearchGate, Google Scholar).

Практичне завдання:

1. Провести пошук і накопичення наукової інформації за допомогою використання інформаційно-пошукових систем.
2. Реєстрація в Google Scholar.
3. Порядок реєстрації та обміну інформацією для ORCID.

Питання для перевірки знань:

1. Що таке DOI?
2. Навіщо DOI видавцям?
3. Що таке ORCID і чи потрібний він науковцю?
4. Які проблеми розв'язує ORCID-ідентифікатор?
5. Структура ORCID-ідентифікатора ?
6. Особливості роботи з авторським профілем в ORCID?

Практичне заняття № 5

«Програми для перевірки текстів на анти плагіат Unicheck. Антиплагіат та ін.»

Мета роботи: 1. Знайомство з програмами перевірки текстів на анти плагіат Unicheck, Антиплагіат та ін.

Практичне завдання:

1. Перевірити текст своєї роботи, наприклад, статтю чи тези на плагіат. Провести аналіз отриманих результатів. Освоїти основні навички роботи у програмному середовищі.

Завдання для перевірки знань:

1. Результати дослідження можуть бути опубліковані	1. скільки завгодно разів 2. два рази 3. лише один раз 4. більше трьох разів
2. Уникнути плагіату можна посередництвом	1. цитування 2. перефразування 3. узагальнення 4. усього вищепереліченого

Практичне заняття № 6
«Пошук вітчизняних та міжнародних наукових видань для публікацій»

Мета роботи: 1. Провести пошук вітчизняних та міжнародних наукових видань для публікацій.

Практичне завдання:

1. Обрати видання для публікації своїх досліджень.
2. Проаналізувати категорію журналу.
3. Знайти українські журнали у WoS.

Питання для перевірки знань:

1. Чому необхідно публікуватися у визнаних виданнях?
2. Які є складові успішного наукового видання
3. В чому важливість роботи рецензента?
4. Чи можливо уникнути рецензування ?
5. Коли починати писати статтю?
6. На що варто звернути увагу при оформленні публікації?
7. Чи можливо опублікуватися безкоштовно?
8. Скільки часу необхідно на написання статті?

Семінарське заняття № 7
«Система інтелектуальної власності»

Мета роботи: Опанувати поняття в системі інтелектуальної власності, їх характеристики, загальні і відмітні риси авторського і патентного права.

Тестові завдання:

1. Право інтелектуальної власності:	А. являє собою виключні майнові права на результати інтелектуальної діяльності В. являє собою немайнові права на результати інтелектуальної діяльності С. має подвійну природу
2. Оберіть, які з прав інтелектуальної власності належать до немайнових?	А. право володіння В. право користування С. право на авторство D. право розпорядження Е. всі відповіді вірні
3. Особисті немайнові права інтелектуальної власності передаються:	А. у порядку, встановленому законом В. не мають офіційно визначеної процедури передані С. не підлягають відчуженню
4. Юридично забезпечена можливість суб'єкта права визначати долю продуктів творчої діяльності:	А. право володіння В. право розпорядження С. право використання
5. Чи є можливою передача майнових прав інтелектуальної власності на об'єкт:	А. ні В. частково С. повністю або частково
6. Чи може бути суб'єктом права інтелектуальної власності недієздатна фізична особа:	А. так В. лише при наявності опікуна С. ні

7. Немайнові права інтелектуальної власності на об'єкт, створений за замовленням, належать:	<ul style="list-style-type: none"> A. творцеві B. замовнику C. творцеві та замовнику спільно
8. Суспільне надбання – це:	<ul style="list-style-type: none"> A. сукупність творів, створених в певній країні протягом її існування B. сукупність творів, майнові авторські права на які минули або ніколи не існували C. сукупність творів, автори яких були відзначені урядами декількох країн державними преміями
9. Використання об'єкта права інтелектуальної власності іншою особою може здійснюватись:	<ul style="list-style-type: none"> A. з дозволу правовласника B. з дозволу державних органів C. без отримання дозволів
10. Що не є використанням твору?	<ul style="list-style-type: none"> A. опублікування B. переклад C. реєстрація з державних органах D. передача в найм E. продаж F. всі відповіді вірні
11. Хто стає власником майнових прав на об'єкт інтелектуальної власності після смерті автора:	<ul style="list-style-type: none"> A. держава B. родичі автора C. спадкоємці автора
12. Кому надається право інтелектуальної власності, якщо інтелектуальний продукт створено декількома особами колективно?	<ul style="list-style-type: none"> A. держані B. одному з творців (вибір кандидатури здійснюється державним експертом-оцінювачем) C. одному з творців (вибір кандидатури здійснюється особами самостійно) D. співавторам спільно
13. Патентні повірені не мають права надавати кваліфіковані послуги:	<ul style="list-style-type: none"> A. фізичним особам B. юридичним особам C. немає вірної відповіді
14. До об'єктів авторського права відносять:	<ul style="list-style-type: none"> A. комп'ютерні програми B. програми організацій мовлення C. корисні моделі D. географічні зазначення походження товарів E. наукові відкриття
15. До об'єктів суміжних прав відносять:	<ul style="list-style-type: none"> A. комп'ютерні програми B. програми організацій мовлення C. корисні моделі D. географічні зазначення походження товарів E. наукові відкриття
16. До засобів індивідуалізації відносять:	<ul style="list-style-type: none"> A. комп'ютерні програми B. програми організацій мовлення C. корисні моделі D. географічні зазначення походження товарів

	Е. наукові відкриття
17. До об'єктів патентного права відносять:	А. комп'ютерні програми В. програми організацій мовлення С. корисні моделі D. географічні зазначення походження товарів Е. наукові відкриття
18. Для визнання особи автором її вік має становити:	А. більше 14 років В. більше 16 років С. більше 18 років D. більше 21 року Е. немає вікових обмежень
19. Вперше вжив термін «інтелектуальна власність»	А. Ч. Вудбарі В. Р. Солоу С. У. Росту D. Е. Тоффлер
20. Перший в історії закон про авторське право «Статут королеви Анни» було прийнято:	А. 10.04.1610 року В. 10.04.1710 року С. 10.04.1810 року
21. Комплекс дій, спрямованих на укладення договорів на використання творів з користувачами та збір і розподіл винагороди, а також інших дій, що пов'язані із здійсненням прав суб'єктів авторського права та суміжних прав – це:	А. колективне управління правами авторів В. комерціалізація об'єктів авторського та суміжних прав С. адміністративний захист авторських прав
22. Інтелектуальний капітал є фактором:	А. економічної інтеграції В. глобалізації суспільства С. науково-технічного прогресу
23. Закріплені законом права на результати інтелектуальної діяльності людина у виробничій, науковій, літературній, художній та інших сферах – це:	А. інтелектуальний потенціал В. інтелектуальний капітал С. інтелектуальна власність D. інтелектуальна діяльність
24. Розширення переліку об'єктів права інтелектуальної власності впливає на прискорення:	А. інвестиційних процесів В. інноваційних процесів С. міграційних процесів
25. Основна проблема у сфері інтелектуальної власності:	А. дисбаланс інтересів власників прав і суспільних інтересів В. проблема мотивації авторів та винахідників до творчої генерації С. обмеженість інтелектуального ресурсу

Семінарське заняття № 8

«Об'єкти та суб'єкти права інтелектуальної власності. Авторське і суміжні права».

Мета роботи: Освоїти поняття авторського права, авторське право в об'єктивному і суб'єктивному значенні, види інтелектуальної діяльності, які охороняються авторським правом.

Тестові завдання:

1. Авторське право виникає:	<ul style="list-style-type: none"> А. від моменту створення твору Б. від моменту реєстрації твору С. від моменту першого використання твору
2. Авторський твір може бути вільно та безоплатно використаний:	<ul style="list-style-type: none"> А. після смерті автора В. по завершенню строку дії авторських драй С. у разі дозволу реєстраційних органів
3. До об'єктів авторського права не належать:	<ul style="list-style-type: none"> А. аранжування музичних творів В. нормативно-правові документи С. художні фотографічні знімки
4. Чи підлягають правовій охороні переклади літературних творів?	<ul style="list-style-type: none"> А. так В. лише за умови, що законом охороняється оригінал твору С. ні
5. Символ © є знаком охорони:	<ul style="list-style-type: none"> А. авторського права В. суміжних прав С. прав на використання торгової марки
6. Право інтелектуальної власності на інтерв'ю належить:	<ul style="list-style-type: none"> А. особі, яка бере інтерв'ю В. особі, у якої беруть інтерв'ю С. вказаним особам спільно
7. Результати інтелектуальної творчості, можуть використовуватися за відсутності дозволу власника прав:	<ul style="list-style-type: none"> А. в адміністративному та судовому впровадженні В. з метою використання в офіційних, політичних та релігійних церемоніях С. з навчальною метою, якщо це не спрямовано на одержання прибутку Д. всі відповіді вірш Е. немає вірної відповіді
8. Не є об'єктом авторського та суміжного права:	<ul style="list-style-type: none"> А. твори науки В. товарні знаки С. фонограми Д. бази даних
9. Авторське право охороняє:	<ul style="list-style-type: none"> А. ідеї В. винаходи С. твори Д. художні задуми
10. Авторами фільму є:	<ul style="list-style-type: none"> А. режисер-постановник, автор сценарію і оператор-постановник В. режисер-постановник, автор сценарію і автор музичного твору, що спеціально створений для цього фільму С. автор сценарію, художник-постановник і автор використаного в фільмі раніше створеного музичного твору
11. Державна реєстрація авторських прав в Україні проводиться:	<ul style="list-style-type: none"> А. патентними повіреними В. державною службою інтелектуальної власності С. авторські права не потребують реєстрації Д. організацією колективного управління

	авторськими правами
12. Службовий твір – це:	<p>А. твір, створення якого оплачується роботодавцем</p> <p>В. твір, що створений автором у порядку виконання службових обов'язків</p> <p>С. твір, що створений для використання у службових цілях</p>
13. Особисті немайнові права автора:	<p>А. після смерті автора переходять до його роботодавця</p> <p>В. можуть передаватися шляхом заключення авторського договору</p> <p>С. зберігаються за автором довічно</p> <p>Д. після смерті, автора втрачаються</p>
14. Твір переходить у суспільне надбання після:	<p>А. опублікування</p> <p>В. обнародування</p> <p>С. закінчення терміну дії авторського права</p> <p>Д. смерті автора</p>
15. Без згоди автора і без виплати йому гонорару допускається:	<p>А. цитування в наукових, дослідницьких, інформаційних та інших цілях, в об'ємах, виправданих цілями цитування</p> <p>В. продаж бібліотеками ксерокопій твору</p> <p>С. використання твору будь-яким способом для розважальних цілей</p> <p>Д. цитування в наукових, дослідницьких, інформаційних та інших цілях</p>
16. Якщо в авторському договорі не вказана територія, на яку поширюється право, то:	<p>А. договір рахується недійсним</p> <p>В. нраве передане для реалізації та території всього світу</p> <p>С. право передане для реалізації тільки на території України</p>
17. Видавництвом без договору з автором і без наведення його імені була видана книга. Які права автора порушені?	<p>А. тільки майнові права</p> <p>Б. майнові та немайнові права</p> <p>С. тільки особисті немайнові права</p>
18. Термін чинності майнових прав на твір становить:	<p>А. протягом всього життя автора та 70 років після його смерті</p> <p>В. протягом всього життя автора</p> <p>С. 70 років з дня виходу твору</p> <p>Д. необмежений термін дії</p>
19. По радіо прозвучала записана в 1968 році пісня у виконанні співака Х, при цьому не було оголошено ім'я співака і не було виплачено нагороду за використання цього запису. Чи правомірні вимога виконавця щодо:	<p>А. виплати компенсації моральної шкода за порушення його особистих немайнових прав</p> <p>В. виплата компенсації за порушення виняткових прав на використання виконання</p> <p>С. виплати компенсації за порушення виняткових прав на використання виконаних та виплати компенсації моральної шкода за порушення його особистих немайнових прав</p>
20. Розпорядження майновими правами	А. ліцензійного договору

інтелектуальної власності на твір здійснюється на основі:	В. договору франчайзингу С. договору купівлі-продажу примірника твору D. договору лізингу
21. Хто з вказаних осіб є власником суміжних прав:	А. композитор В. видавець газети чи журналу С. артист-виконавець
22. Організації з колективного управління авторськими і суміжними правами створюються:	А. особами, що використовують велику кількість творів В. безпосередньо власниками авторських і суміжних прав для реалізації їх прав у випадках масового використання творів і об'єктів суміжних прав С. державою для допомога авторам
23. Термін дії охорони виключних прав інтелектуальної власності виконавців твору в Україні:	А. 50 років В. 30 років С. 20 років D. 10 років Е. безстрокова
24. Співавторами є:	А. фізичні та юридичні особи, що разом створили твір В. фізичні особи, творчою працею яких створено твір С. автор та його працедавець D. автор та особи, що надали допомогу у створенні твору
25. Які існують види співавторства;	А. основне та додаткове В. роздільне і нероздільне С. первинне і похідне D. об'єктивне і суб'єктивне

Семінарське заняття № 9 «Право промислової власності»

Мета роботи: Набути навичок в характеристиці винахода, корисної моделі, промислового зразка, їх прав, умов їх правової охорони.

Тестові завдання:

1. Термін дії патенту на винахід в Україні:	А. 50 років В. 30 років С. 20 років D. 10 років Е. безстроково
2. Термін охорони виключних прав інтелектуальної власності на географічне зазначення походження товару в Україні:	А. 50 років В. 30 років С. 20 років D. 10 років Е. безстроково
3. Строк чинності виключних прав інтелектуальної власності на компонування інтегральної мікросхеми в Україні:	А. 50 років В. 30 років С. 20 років

	D. 10 років E. безстроково
4. Протягом якого часу діє охорона майнових прав автора компіляції даних?	A. протягом життя автора B. протягом життя автора та 70 років після його смерті C. протягом життя автора та 50 років після його смерті D. довічно
5. Офіційний бланк для оформлення патенту:	A. патентний бюлетень B. патентна грамота C. патентна документація
6. Патентоспроможність винаходу визначає:	A. попередня експертиза B. формальна експертиза C. кваліфікаційна експертиза
7. Яку кількість патентів може бути видано в межах країни на один винахід:	A. за кількістю авторів винаходу B. за кількістю поданих заявок C. один D. кількість необмежена
8. В ситуації, коли об'єкт промислової власності створено одночасно кількома особами незалежно один від одного, видача патенту особі, заявка якої є більш ранньою, регламентується:	A. презумпцією авторства B. правом пріоритету C. правом першого заявника
9. Сукупність документів, складених відповідно до вимог чинного законодавства, що подаються до компетентного органу на видачу охоронного документа на об'єкт інтелектуальної власності – це:	A. заявка B. інженерно-технічна документація C. ліцензія
10. Позначення (комбінація позначень) призначене та придатне для вирішення товарів і послуг однієї особи від товарів і послуг інших осіб – це:	A. географічне зазначення походження товару B. торгівельна марка C. комерційне найменування
11. Відомості виробничого, організаційного, фінансового характеру, що мають цінність для організації та доступ до яких обмежений для третіх осіб – це:	A. комерційне найменування B. комерційна пропозиція C. комерційна таємниця
12. Яка з наведених характеристик є критерієм патентоспроможності винаходу?	A. новизна B. винахідницький рівень C. промислова придатність D. всі відповіді вірні E. немає вірної відповіді
13. Першочерговим доказом права власності на раціоналізаторську пропозицію є:	A. реферат та креслення B. авторське свідцтво C. засвідчений нотаріально сертифікат
14. Суб'єктом права на географічне зазначення походження товару є:	A. асоціації споживачів B. виробники продукції C. держава
15. Який документ засвідчує право інтелектуальної власності автора	A. диплом B. патент

промислового зразку?	С. свідоцтво
16. Який документ засвідчує право інтелектуальної власності автора наукового відкриття?	А. диплом В. патент С. свідоцтво
17. За українським законодавством особи, що надавали технічну, організаційну та матеріальну допомогу у створенні винаходу, але не зробили творчого внеску особисто:	А. визнаються співавторами нарівні з винахідником В. визнаються співавторами за умов проходження відповідних процедур в Державному департаменті інтелектуальної власності України С. не визнаються винахідниками
18. Основною функцією товарного знака є:	А. індивідуалізація товарів, послуг юридичних чи фізичних осіб В. реклама товарів, послуг юридичних чи фізичних осіб С. захист товарів від підробок
19. Попереджувальним маркуванням, що оповіщує інших осіб про реєстрацію товарного знака є: 20. Чи допускається реєстрація товарного знака, який схожий з товарним знаком, що раніше зареєстрований на іншу особу у відношенні неоднорідних товарів?	А. латинська буква R чи R в колі (R) В. латинська буква P чи P в колі (P) С. латинська буква C чи C в колі (C) А. не допускається В. допускається С. допускається, але лише з дозволу правовласника
21. Яка умова патентоздатності не застосовується до корисної моделі:	А. новизна В. промислова придатність С. винахідницький рівень
22. Який об'єкт інтелектуальної власності має необмежений термін дії майнових прав внаслідок можливості багаторазового продовження їх терміну:	А. винахід В. промисловий зразок С. торгова марка D. корисна модель
23. Документом, що засвідчує право інтелектуальної власності на промисловий зразок є:	А. свідоцтво В. ліцензія С. патент D. заявка
24. Іноземці та особи без громадянства можуть отримувати патент:	А. самостійно В. лише черга патентних повірених С. лише через консульські установи D. лише через нотаріусів
25. Майнова, права на винахід виникають з моменту:	А. подачі заявки на видачу патенту В. публікації інформації про видачу патенту С. з дати проведення експертизи

Практичне заняття № 10
«Охорона права на об'єкти інтелектуальної власності. Реєстрація авторських і суміжних прав»

Мета роботи: 1. Опанування термінів, визначень з охорони прав на Придбання навичок до роботи на об'єкти інтелектуальної власності.

Завдання:

1. Підготувати пакет документів для отримання авторського прав на твір.

Тестові завдання:

1. Захоплення доменних імен в глобальній електронній мережі отримало назву:	А. копірайт Б. кіберсквотинг С. ліцензування
2. Незаконне, таємне або силове вилучення інформації, застосування якої приносить економічні вигоди – це:	А. рейдерство В. промисловий шпіонаж С. конкурентна розвідка
3. «Зворотна інженерія» – це	А. один із правомірних способів отримання комерційної таємниці, який полягає у придбанні та детальному дослідженні виробу конкурентів В. встановлення раніше невідомих об'єктивно існуючих закономірностей, властивостей та явищ матеріального світу С. нові для підприємства пропозиції, що передбачають створення або заміну конструкції виробів, технологій виробництва
4. Установчі документи суб'єкта господарювання:	А. є комерційною таємницею В. є державною таємницею С. відкриті для всіх користувачів
5. Незаконне присвоєння особою авторства на твір – це:	А. піратство В. плагіат С. патентування
6. Які із зазначених дій не порушують права інтелектуальної власності:	А. подарувати куплений CD-диск іншій особі В. передати копію купленого CD-диску іншій особі С. надіслати електронною поштою файл у форматі MP3 іншій особі
7. Інтелектуальні продукти, виготовлені або розповсюджені з порушеннями прав інтелектуальної власності, називають:	А. контрабандні В. контрафактні С. копірайтні
8. Яка дія визнаватиметься порушенням патенту:	А. використання винаходу за надзвичайних обставин В. використання винаходу з науковою метою або в порядку експерименту, якщо це не спрямовано на одержання прибутку С. використання винаходу з метою модифікації за умови повідомлення автора D. всі відповіді вірні Б. немає вірної відповіді

9. Юридична властивість винаходу, яка полягає у можливості вільного використання в країні без порушення діючих на її території прав третіх осіб – це:	<ul style="list-style-type: none"> A. патентна чистота B. право пріоритету C. презумпція авторства
10. Сукупність заходів, спрямованих на запобігання порушенням прав інтелектуальної власності, є:	<ul style="list-style-type: none"> A. охороною інтелектуальної власності B. захистом інтелектуальної власності C. управлінням інтелектуальною власністю
11. Охороною прав інтелектуальної власності займаються:	<ul style="list-style-type: none"> A. правоохоронні органи B. судові та адміністративні органи C. патентні органи
12. Спеціальний порядок захисту прав інтелектуальної власності здійснюється в: 13. Правовласник може вимагати від порушника:	<ul style="list-style-type: none"> A. органах служби безпеки B. органах внутрішніх справ C. органах митної служби A. припинення дій, що порушують права власності або створюють загрозу порушення B. відшкодування матеріальної та моральної шкоди C. вилучення з обігу товарів з неправомірним використанням зазначення походження D. всі відповіді вірні E. немає вірної відповіді
14. До компетенції судових органів може бути віднесено розгляд справ про:	<ul style="list-style-type: none"> A. авторство на об'єкт промислової власності B. встановлення власника патенту C. виконання ліцензійного договору D. всі відповіді вірні E. немає вірної відповіді
15. Вид альтернативного врегулювання спорів, здійснюваний із залученням незацікавленого, нейтрального посередника, який допомагає сторонам конфлікту налагодити процес комунікації і проаналізувати ситуацію так, щоб вони самі змогли обрати той варіант рішення, який би задовольняв інтереси усіх учасників конфлікту:	<ul style="list-style-type: none"> A. арбітраж B. медіація C. провайдинг
16. Товариство винахідників і раціоналізаторів України займається:	<ul style="list-style-type: none"> A. видачею патентів B. популяризацією винахідницької діяльності C. перекваліфікацією фахівців у сфері інтелектуальної власності
17. Головною функцією Укрпатенту є:	<ul style="list-style-type: none"> A. здійснення експертизи заявок на об'єкти промислової власності B. підвищення кваліфікації спеціалістів у

	сфері Інтелектуальної власності С. колективне управління правами авторів
18. До складу державної системи правових органів в галузі інтелектуальної власності не належить:	А. Державне підприємство «Інтелзахист» В. Всеукраїнська асоціація інтелектуальної власності С. Українське агентство з авторських і суміжних прав
19. Головною функцією Інституту інтелектуальної власності і права є:	А. здійснення експертизи заявок на об'єкти промислової власності В. підвищення кваліфікації спеціалістів у сфері інтелектуальної власності С. колективне управління правами авторів
20. Для оформлення права на промисловий зразок необхідно подати заявку до:	А. Державної служби інтелектуальної власності України В. Міністерства промислової політики України С. Міністерства освіти та науки України
21. Державна служба інтелектуальної власності не здійснює:	А. продаж об'єктів інтелектуальної власності В. міжнародне співробітництво з питань інтелектуальної власності С. підвищення кваліфікації фахівців у сфері інтелектуальної власності
22. Доведенням проблем, що існують у сфері інтелектуальної власності, до відома законодавчої та виконавчої гілок влади займається:	А. Товариство раціоналізаторів та винахідників України В. Всеукраїнська асоціація патентних повірених С. Всеукраїнська асоціація інтелектуальної власності D. Українська асоціація власників товарних знаків
23. Державна служба інтелектуальної власності України підпорядкована:	А. Всеукраїнській асоціації інтелектуальної власності В. Всесвітній організації інтелектуальної власності С. Кабінету Міністрів України
24. Державні інспектори з питань інтелектуальної власності здійснюють функцію:	А. попередження правопорушень у сфері інтелектуальної власності В. реєстрації заявок на отримання патентів С. колективне управління правами авторів
25. Нормативний документ, яким результати інтелектуальної діяльності вперше Були визнані об'єктами права власності в Україні:	А. Конституція України В. Закон України «Про власність» С. Закон України «Про інтелектуальну власність»

Практичне заняття № 11
«Патентна інформація і патентні дослідження. Патентний пошук»

Мета роботи: 1. Набуття навичок формування документації.

2. Навчитися самостійно знаходити інформацію у базі патентів, доводити унікальність власного винаходу, корисної моделі.
3. Навчитися аналізувати основні терміни і давати визначення основних категорій.
4. Провести патентний пошук за темою дисертації.
5. Оформити звіт про патентні дослідження за темою дисертації.

Тестові завдання:

1. Які два слова пропущені на початку речення?

... ... – сукупність публікуємих і непублікуємих документів (і витягів з них), що містять відомості про результати НТР і ПКР, заявлених або визнаних винаходами чи іншими об'єктами промислової власності.	(у бланку відповідей подати двома словами у називному відмінку)
--	---

2. Підберіть до кожного буквено-цифрового коду ідентифікації патентного документу (згідно стандарту *BOIB ST.16*) відповідний вид документу:

<i>Буквено-цифровий код ідентифікації патентного документу</i>	<i>Вид документу</i>
С А U С1 С2 В1 В2	<ol style="list-style-type: none"> 1. Опис до патенту України на корисну модель 2. Перша публікація опису по позитивному рішення, виданому в СРСР 3. Опис до патенту на винахід, виданий на 20 років після проведення експертизи по суті 4. Опис до декларативного патенту України на винахід, виданий на 6 років без проведення експертизи по суті 5. Перша публікація опису на основі національної заявки 6. Змінений опис винаходу до європейського патенту 7. Опис винаходу до європейського патенту

3. Підберіть до буквеного коду розділу (кожної латинської букви) відповідний розділ згідно міжнародної патентної класифікації:

<i>Буквений код розділів</i>	<i>Розділ згідно міжнародної патентної класифікації</i>
В F H	<ol style="list-style-type: none"> 1. Хімія і металургія 2. Текстиль і папір 3. Задоволення життєвих потреб людини 4. Різні технологічні процеси 5. Будівництво 6. Технічна фізика 7. Прикладна механіка; освітлення і опалення; двигуни і насоси; зброя і боєприпаси та підривні роботи 8. Електрика

4. Підберіть до кожного буквено-цифрового коду відповідний елемент структури рубрики міжнародної патентної класифікації на прикладі такому «A 01 B 1/24»:

<i>Буквено-цифровий код МПК</i>	<i>Елемент структури рубрики міжнародної патентної класифікації</i>
A 01 B 1 24	a. Підклас б. Клас в. Група г. Розділ д. Підгрупа

5. Розшифруйте аббревіатуру «МПК»:

1. _____ 2. _____ 3. _____

6. Які два слова пропущені на початку речення?

<i>... .. – різновид інформаційного пошуку, що здійснюється переважно у фондах патентної документації з метою встановлення рівня правової охорони технічного рішення, меж прав власника патентного документа й умов реалізації цих прав.</i>	<i>(у бланку відповідей подати двома словами у називному відмінку)</i>
--	--

7. Яке слово пропущене в реченні?

<i>... – найбільш близький до винаходу аналог по технічній суті і результату, що досягається, при його використанні (найбільш близький аналог).</i>	<i>(у бланку відповідей подати одним словом у називному відмінку)</i>
---	---

8. До кожної умови пошуку підберіть відповідний часовий інтервал:

<i>Умова патентного пошуку</i>	<i>Часовий інтервал</i>
<i>1. При дослідженні патентоспроможності рішень 2. При плануванні 3. При дослідженні патентної чистоти 4. При патентних дослідженнях</i>	<i>A. 50 років B. За термін дії патентів B. 10...15 років Г. 7...10 років</i>

9. В інформаційних базах даних підбрати літературні джерела стосовно свого проекту.

Питання для перевірки знань:

1. Які джерела інформації застосовуються у винахідницьких та пошукових роботах?
2. В яких інформативних документах знаходиться науково-технічна інформація?
3. Що таке патентна інформація?
4. Які розрізняють джерела патентної інформації?
5. Що таке вторинні джерела патентної інформації?
6. Які офіційні бюлетені друкуються в Україні?

Практичне заняття № 12

«Складання заявок на винаходи (корисні моделі), сорти рослин за темою дисертації»

Мета роботи: 1. Придбання навичок до роботи із складання заявок на винаходи (корисні моделі), сорти рослин.

Практичне завдання:

1. Ознайомитись з Законами України «Про винаходи і корисні моделі», «Про охорону прав на сорти рослин».

2. Опанувати правила складання заявок на винаходи, корисні моделі, сорти рослин.

Завдання для перевірки знань:

1. Скласти заявку на корисну модель за темою дисертаційної роботи.

2. Скласти заявку на сорти рослин за темою дисертаційної роботи.

Практичне заняття № 13

«Складання ліцензійних договорів»

Мета роботи: 1. Закріпити знання у сфері ліцензування інтелектуальної власності.

2. Навчитися самостійно складати договори у сфері розпорядження майновими правами інтелектуальної власності.

3. Навчитися аналізувати основні терміни і давати визначення основних категорій у сфері інтелектуальної власності, аналізувати види договорів та основні пункти, з яких складається договір.

Практичне завдання:

1. Скласти ліцензійний договір на право використання наукової продукції (вирощування насіння).

2. Скласти договір про службові об'єкти права інтелектуальної власності та виплату авторської винагороди за їх використання.

3. Скласти договір про використання технології вирощування овочевої продукції.

4. В залежності від обсягу прав, що передаються, за діючим Цивільним кодексом України розкрити сутність виключної, одиначної і невиключної ліцензій.

5. Дати загальну характеристику ліцензійного договору. Визначити предмет ліцензійного договору. Види ліцензійних договорів. Субліцензійний договір.

6. Визначити поняття «суб'єкти ліцензійного договору», «предмет договору про передачу права власності на об'єкти промислової власності», «істотні умови ліцензійного договору».

7. Визначити умови правового регулювання передачі права власності на об'єкти промислової власності в Україні.

Тестові завдання:

<p>1. Ліцензійний договір 2. Ліцензійна винагорода 3. Роялті 4. Ліцензійний збір</p>	<p>А. Найбільш розповсюджений вид ліцензійної винагороди (періодичні або поточні відсоткові відрахування за визначений період експлуатації, кількість продукції або переробленої сировини), ставка якої коливається, як правило, в межах 1...12 % від вартості проданої продукції (частіше 2...6 %)</p> <p>Б. Плата, стягнута з імпортера або експортера при видачі йому ліцензії (це не звільняє від сплати мита і ліцензійних винагород за договором)</p> <p>В. Грошова сума, виплачувана ліцензіатом на користь ліцензіара за передані першому по ліцензійній угоді права на використання визначеного винаходу або науково-технічного досвіду</p>
--	--

	Г. Консенсуальний і двосторонній договір, у якому ліцензіар зобов'язується передати право на використання об'єкта інтелектуальної власності іншій особі (ліцензіатові), що приймає на себе обов'язок виплачувати ліцензіарові обговорені договором платежі і виконувати інші дії, передбачені договором
--	---

9. Підберіть до кожного терміну відповідне визначення:

Терміни	Визначення
1. Ліцензія	А. Акт комерційної справи на купівлю-продаж ліцензії
2. Ліцензіар (продавець)	Б. Країна, фірма або людина, яка здобуває ліцензію, тобто юридична або фізична особа, якій наданий дозвіл на використання винаходу або іншого науково-технічного досягнення (досвіду)
3. Ліцензіат	В. Країна, фірма або людина, яка продає ліцензію, тобто юридична або фізична особа, що дає дозвіл на використання винаходу або іншого науково-технічного досягнення (досвіду)
4. Субліцензія (залежна ліцензія)	Г. Надання за визначену винагороду прав на використання винаходів, промислових зразків, товарних знаків, "ноу-хау", захищених охоронними документами в Україні і за кордоном юридичним чи фізичним особам
5. Ліцензійна угода	Д. Ліцензія, яка видана ліцензіатом (покупцем) іншій особі на право використання винаходу від імені ліцензіата, що володіє повною або винятковою ліцензією, якщо така видача не суперечить умовами ліцензійної угоди

9. Типові ліцензійні договори можуть затверджувати:

1	сторони ліцензійного договору
2	організації колективного управління
3	патентні повірені
4	уповноважені відомства
5	споживчі спілки
6	творчі спілки
7	професійні спілки

10. Ліцензія може бути оформлена як:

1	довіреність
2	складова частина довіреності
3	окремий документ
4	письмове повноваження
5	складова частина заявки
6	складова частина ліцензійного договору
7	складова частина патенту (свідоцтва)

5. САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧА

5.1 Загальні рекомендації до організації самостійної роботи здобувачів

Обов'язковим елементом успішного засвоєння навчального матеріалу дисципліни «Інформаційні технології в агрономії» є самостійна робота здобувачів вищої освіти з вітчизняною і зарубіжною літературою з питань теорії, методології та практики проведення наукових досліджень. Самостійна робота є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від нормованих навчальних занять, тобто лекційних, семінарських, практичних і лабораторних занять.

Основні види самостійної роботи, на які повинні звертати увагу здобувачі:

- вивчення лекційного матеріалу;
- робота з опрацювання та вивчення рекомендованої літератури;
- підготовка до практичних занять;
- підготовка до дискусій та пропонованих викладачем завдань в межах семінару;
- робота над рефератом (тезами, доповіддю);
- робота над індивідуальними науково-дослідними завданнями здобувачів згідно тематики їх наукової роботи;
- самоперевірка студентом власних знань за запитаннями для самодіагностики;
- підготовка до поточного та підсумкового контролю.

Опрацювання лекційного матеріалу. У системі різних форм навчально виховної роботи особливе місце належить лекції, де викладач надає здобувачу основну інформацію, навчає розмірковувати, аналізувати, допомагає опанувати ключові знання, а також спрямовує самостійну роботу здобувача.

Зв'язок лекції і самостійної роботи здобувача розглядається в таких напрямках:

- лекція як головна початкова ланка, що визначає зміст і обсяг самостійної роботи здобувача;
- методичні прийоми читання лекцій, що активізують самостійну роботу здобувачів;
- самостійна робота, яка сприяє поглибленому засвоєнню теми на базі прослуханої лекції.

Перший етап самостійної роботи починається з процесу слухання і записування лекції. Правильно складений конспект лекції – найефективніший засіб стимулювання подальшої самостійної роботи студентів. Здобувач повинен чітко усвідомити, що конспект – це короткий тезовий запис головних положень навчального матеріалу. Складання і вивчення конспекту – перший етап самостійної роботи студента над вивченням теми чи розділу. Конспект допомагає в раціональній підготовці до практичних занять, заліку, у визначенні напрямку і обсягу подальшої роботи з літературними джерелами.

Під час підготовки до лекції здобувач повинен опрацювати матеріал попередньої лекції з використанням підручників та інших джерел літератури. На лекціях висвітлюють

тільки основні теоретичні положення та найбільш актуальні проблеми, тому більшість питань виноситься на самостійне опрацювання.

Підготовка до практичних і семінарських занять. Підготовка до практичних і семінарських занять розпочинається з опрацювання лекційного матеріалу. Здобувач повинен самостійно ознайомитися з відповідним розділом робочої програми, підготувати відповіді на контрольні запитання, які подані в програмі у певній послідовності згідно з логікою засвоєння навчального матеріалу.

Практичні і семінарські заняття збагачують і закріплюють теоретичні знання здобувачів, розвиваючи їх творчу активність, допомагають у набутті практичних навичок роботи за предметом навчальної дисципліни.

У процесі підготовки до практичних занять самостійна робота здобувачів є обов'язковою частиною навчальної роботи, без якої успішне і якісне засвоєння навчального матеріалу неможливе. Це свідчить про необхідність керування самостійною роботою з боку викладача завдяки проведенню цілеспрямованих організаційних і контрольних заходів.

У разі, коли здобувач не може самостійно розібратися в якомусь питанні, він може отримати консультацію у викладача (згідно з графіком проведення консультацій). Добре організовані консультації дозволяють спрямувати самостійну роботу в потрібному напрямі, зробити раціональною і підвищити її ефективність.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Тверезовська Н.Т., Нелепова А.В. Інформаційні технології в агрономії. Київ. Центр навчальної літератури. 2019. 282 с.
2. Вовкодав О. В., Лип'яніна Х. В. Сучасні інформаційні технології: навч. посібник. Тернопіль, 2017. 500 с.
3. Волосюк Ю.В., Кузьома В.В., Коваленко О.А., Тихонова Т.В., Нелепова А.В., Бондаренко Л.В., Мороз Т.О., Борян Л.О. Інформаційні технології : навч. посібник. / під ред. А.В. Нелепової. К. : «Кафедра», 2017. 200 с.
4. Невенченко, А. І. Інформаційні технології в наукових дослідженнях : конспект лекцій. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2015. 116 с. URL : <http://194.44.112.13/chytalna/4706/index.html> (Дата доступу 28. 08. 2019 р.).
5. Сучасні інформаційні технології в науці та освіті : конспект лекцій. Вінниця: ВНТУ, 2016. 71 с. URL: <http://sukhorukov.vk.vntu.edu.ua/file/SITNO/0adb2500d2f4abff939d80a7f4f5c11b.pdf> (Дата доступу 28. 08. 2019 р.).
6. Право інтелектуальної власності : Підручник. Вид. 2, змін. і доп. О.П. Світличний. К.: НУБП, 2016. – 355 с.
7. Дахно І.І., Алієва-Барановська В.М. Право інтелектуальної власності. Київ. Центр навчальної літератури. 2015. 550 с.
8. Аксютіна А.В., Нестерцова-Собакарь О.В., Тропін В.В. та ін. Інтелектуальна власність: навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / За заг ред канд. юрид. наук, доц. Нестерцової-Собакарь О.В. – Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. – 140 с.
9. Інтелектуальна власність : підручник для студентів неюридичних факультетів / В. О. Семків, Р. С. Шандра. – Львів: Галицький друкар, 2015. – 280 с.
10. Кожарська І.Ю. Право інтелектуальної власності на об'єкти промислової власності: Навчальний посібник. К.: Держ. і-нт. інтел. Власн., 2008. – 144 с.
11. Інтелектуальна власність: навчально-наочний посібник / О. В. Іванюк, І. Л.

Литвинчук. – Житомир: В. Б. Котвицький, 2014. – 163 с.

12. Інтелектуальна власність : навчальний посібник / [Р. Ю. Кожушко, М. В. Колосніченко, І. П. Остапчук, М. С. Винничук]. – К. : КНУТД, 2014. – 108 с.

13. Право інтелектуальної власності: Академічний курс: підручник для студентів вищих навчальних закладів / О. П. Орлюк, Г. О. Андрощук, О. Б. Бутнік-Сіверський та ін. ; за ред. О. П. Орлюк, О. Д. Святоцького. – К. : Видавничий Дім "Ін Юре", 2007. – 696 с.

14. Левічева О.Д., Кривоший С.Т. Складання та подання заявки на видачу свідоцтва України на знак для товарів і послуг: Практичний посібник. – К.: ДП «Український інститут промислової власності», 2005. – 36 с.

15. Цибульов П.М. Основи інтелектуальної власності. – К.: ПВП, 2003. – 172 с.

17. Патентні дослідження. Основні положення та порядок проведення: ДСТУ 3575-97. К.: Держстандарт України, 1997. 14 с.

Додаткова література

1. Закон України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» від 15.12.93р. № 3687-ХІІ зі змінами - Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/3687-12>.

2. Закон України «Про охорону прав на промислові зразки» від 15.12.93 р. №3688-ХІІ зі змінами - Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/3688-12/print1218034688041545>.

3. Цимбалюк В. С. Інформаційне право (основи теорії і практики). К. : Освіта України, 2010. 388 с.

4. Потехіна В.А. Інтелектуальна власність: Навч. пос. / За ред. Дахна І.І. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 414 с.

5. Науково-методичні рекомендації з розробки механізму трансферу інноваційних технологій, науково-консультаційного та інформаційного забезпечення / Авт. кол.: Л.А. Терьохіна, Є.М. Ільїнова, В.П. Рудь, О.Ф. Мозговський, А.В. Яковченко, Л.Л. Леус, В.В. Сидора. Селекційне : Інститут овочівництва і баштанництва НААН, 2020. 24 с.

6. Науково-практичні рекомендації щодо супроводу наповнення аграрного ринку інноваційною продукцією шляхом надання науково-консультаційних та інформаційно-маркетингових послуг. Терьохіна Л.А., Ільїнова Є.М., Семибратська Т.В., Юрлакова О.Ю., Щербина Н.М., Леус Л.Л. Харків : Пляда, 2018. 27 с.

Інформаційні ресурси

Інформаційно-пошукові системи - GOOGLE Scholar, ГЛОБОС, Science Tehnology, AGRIS (<http://agris.fao.org/agris-search/index.do>), AGRO-PROM, Math Search.

Електронні бази даних (БД):

<http://nbuv.gov.ua>

<http://dnsgb.com.ua>

<http://sops.irbis24.org>

<http://library.vadimstepanov.ru/database.htm>

AGRICOLA (<http://agricola.nal.usda.gov>)

AGROS (<http://www.cnshb.ru>)

УКРАПРОТЕКА (<http://dnsgb.com.ua/dnsgb.html>)

CAB Abstracts (<http://www.cababstractsplus.org/>)

ФАО (<http://www.fao.org/agora/ru/>)

Directory of Open Access Journals (DOAJ) (<https://doaj.org>)

KOMPASS (<http://ua.kompass.com>)

<http://www.uipv.org> Укрпатент

<http://belgopatent.org.by/> Білорусь
<http://www.aipa.am> Вірменія
<https://www.tmdn.org> Австрія
<http://www.sakpatenti.org.ge> Грузія
<https://www.uspto.gov> США
<http://www.uprp.pl> Польща
<http://www.ic.gc.ca> Канада
<http://english.sipo.gov.cn/> Китай
<https://worldwide.espacenet.com/> Європейське патентне відомство
<http://www.jpo.go.jp/> Японія